

Tekemällä teoriaakin oppii parhaiten

- YAMK-opiskelijoiden näkemyksiä oppimisesta

Tiivistelmä

TRE3 haastaa pohtimaan ja sanoittamaan ammattikorkeakoulun ylemmän tutkinnon erityisyyttä ja sen vahvuuksia. Kysyimme TAMKin ylemmän tutkinnon opiskelijoilta miten he oppivat parhaiten ja mikä on ollut heidän merkittävin oppimiskokemuksensa koulutuksen aikana. Lisäksi kysyimme Masters' Conferencen tärkeintä antia. Tekemällä oppii YAMK-opiskelijoiden mielestä teoriaakin parhaiten ja yhteistyössä eri ammattiryhmien edustajien kanssa syntyvät parhaat innovaatiot. Masters' Conferencesta osallistujat kokivat saaneensa rohkeutta ajatella innovatiivisesti ja rohkeutta kokeilla uusia ideoita. Konferenssin antina koettiin myös itsevarmuuden lisääntyminen ja lisääntynyt luottamus omiin ajatuksiin. Omaan työnyhteisöön haluttiin konferenssista viedä mukana rohkeus ja sallivuus ja niiden yhteys innovointiin.

Asiasanat: oppiminen, oppimisympäristöt, korkea-asteen koulutus, kokemusoppiminen

JOHDANTO

TRE3ⁱ haastaa pohtimaan ja sanoittamaan myös ammattikorkeakoulun ylemmän tutkinnon erityisyyttä ja sen vahvuuksia. Luonteenomainen piirre tutkinnolle on, että ylemmän tutkinnon opiskelijat ovat jo kokeneita oman alansa ammattilaisia ja uuden oppiminen rakentuu luontevasti jo opitun ja koetun varaan. Yhdessä tekeminen, kokemuksellinen oppiminen ja tiimityöskentely ovatkin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tunnusmerkkejä.

Uusista oppimisympäristöistä ja uudenlaisesta opettajuudesta on kirjoitettu ja puhuttu paljon opettajanäkökulmasta, mutta miten opiskelijat itse kokevat oppivansa parhaiten? Ja mitä he oppivat? Tässä artikkelissa tarkastelemme oppimista opiskelijan näkökulmasta, ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon viitekehyksessä. Case-tapauksena kuvaamme Tampereen ammattikorkeakoulussa pilotoitua Masters' Conferencea. Se järjestetään osana ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opetusta TAMKissa kerran vuodessa ja siihen kutsutaan kaikkien läsnäolevien YAMK-opiskelijoiden lisäksi alumnit, yhteistyötahot työelämästä ja TAMKin henkilökunta. Historian toinen Masters' Conference järjestettiin 6.11.2015 teemalla "*Työelämä koulutuksen innovaatiokumppanina*". Konferenssiin ilmoittautui kaikkiaan 322 osallistujaa, joista 170 oli TAMKin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoita.

Palautetta konferenssista kerättiin e-kyselyllä, joka lähetettiin kaikille osallistujille konferenssin jälkeen. Palautelomakkeeseen vastasi TAMKin ylemmän tutkinnon opiskelijoista 70.

Palautekyselyssä keskityttiin itse konferenssipalautteen lisäksi teemoihin oppimisesta, konferenssin ja ylemmän korkeakoulututkinnon annista opiskelijalle ja hänen työnantajilleen sekä tulevaisuuden yhteistyömahdollisuuksista TAMKin kanssa. Tässä artikkelissa analysoimme *oppimista ja Masters' Conferencen antia* käsittelevät vastaukset ja peilaamme niitä kokemuksellisen oppimisen teoriaan.

Kokemuksellinen oppiminen valikoitui luontevasti artikkelin lähtökohdaksi yhtenä ammattikorkeakouluopetuksen taustateorian ja saatujen vastausten painotusten perusteella.

KOKEMUKSELLINEN OPPIMINEN

Kokemuksellisessa oppimisessa lähdetään liikkeelle opiskelijoiden aiemmista kokemuksista ja opetuksen lähtökohdaksi ovat oppijan tarpeet ja motivaatio. Tavoitteita pohditaan yhdessä. Opettaja on oppimisen tukija ja vastuu oppimisesta on oppijalla itsellään. Itseohjautuvuus toimii, kun opiskelu koetaan mielekkääksi.

Omaehtainen kokemus on kokemuksellisen oppimisen lähtökohdaksi ja oleellinen osa, mutta pelkkä kokeminen ei sinänsä vielä takaa oppimista. Tärkeää on ”tutkittavan” ilmiön havainnointi ja sen tietoinen pohtiminen sekä ilmiön ymmärtäminen ja käsitteellistäminen sopivan teorian tai kuvausmallin avulla. Myös aktiivisen toiminnan vaihe on oleellinen osa kokemuksellista oppimista. (Kupias 2001,16.)

Kolbin kokemuksellisen oppimisen mallissa (1984) oppiminen nähdään kehämäisinä sykleinä, oppimistapahtuma on jatkuvasti kehittyvä ja syvenevä prosessi. Se sisältää kaksi oppimisen ulottuvuutta, tiedostamattoman ja tiedostetun ymmärtämisen sekä niihin liittyen neljä vaihetta, jotka painottavat oppimista eritavoin (Kupias 2001, 16-26; Leppilampi & Piekkari 1998, 9-11).

Kokemuksellinen oppiminen tukee persoonallista ja sosiaalista kasvua ja lisää ihmisen omaa itsetuntemusta. Kolb (1984) kuvaa kokemuksellisen oppimisen kehänä, jossa kokemukset ja opiskeltava aihe etenevät tarkentuvana kehänä. Kehään kuuluvat:

- Omaehtainen kokemus
- Reflektiivinen havainnointi
- Abstrakti käsitteellistäminen
- Kokeileva aktiivinen toiminta

YAMK-OPISKELIJAT OPPIJOINA

Kun TAMKin ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opiskelijoilta kysyttiin, miten he oppivat parhaiten korostui vastauksista ylitse muiden ”itse tekemällä”.

YAMK-opiskelijoiden vastauksissa tuli esille Kolbin (1984) kokemuksellisen syklin kaikki neljä vaihetta. Yksittäisissä vastauksissa tuli esille yksi tai useampi kokemuksellisen oppimisen vaihe tai jopa ne kaikki.

”Tiiviisti teoriaa case-esimerkeillä, päälle keskustelua ja reippaasti omaa pohdintaa, kytkenä omaan työhön ja osaamiseen”

Seuraavassa nostamme esiin YAMK-opiskelijoiden kuvaamia tapoja, miten he oppivat parhaiten. Nuo tavat olemme sijoittaneet Kolbin kokemuksellisen kehän eri vaiheisiin.

Välitön omaehtainen kokemus luo perustan oppimiselle.

Opettaja voi lähteä liikkeelle oppijoiden omista kokemuksista ja käsityksistä. Opetusmenetelminä voidaan käyttää oppimispäiväkirjaa, porinaryhmiä tai aivorihtä (Kupias 2001, 20)

”Oppimispäiväkirjan avulla”

”Tunnilla ja muiden opiskelijoiden kanssa ajatuksia vaihtamalla”

”Ryhmässä yhdessä pohtien ja toinen toistamme haastaen”

Kriittinen pohdiskeleva havainnointi eli reflektointi.

Oppijat refleктоivat omia kokemuksiaan ja samalla luodaan pohjaa uusille käsitteille ja teorioille. Käsiteltävän ilmiön havainnointi ja pohtiminen yhdessä on tärkeä vaihe, kun pyritään tietoiseen ymmärtämiseen ja käsitteellistämiseen. (Kupias 2001,20). Reflektointivaiheessa omat näkemykset avartuvat muiden erilaisten kokemusten ja tulkintojen avulla.

”Oman pohdinnan ja tutkimisen kautta, lisänä muita oppimista tukevia tilanteita esimerkiksi aikuisopiskelijoiden näkemyksiä asioista”

”Keskustelemalla ja pohtimalla itsestään selviltäkin vaikuttavia asioita.”

”Hiljaa itsekseni ja välillä ryhmässä muita peilaten.”

Abstraktissa käsitteellistämävaiheessa pyritään kurinalaisen, systemaattisen ajattelun kautta muokkaamaan vanhoja ja luomaan uusia malleja, käsitteitä ja teorioita

Teoriat, mallit ja käsitteet jäsentävät omakohtaista kokemusta ja auttavat sen tietoisessa hallinnassa. Tässä vaiheessa haetaan asiasta teoreettista tietoa. Opetusmenetelminä voi olla asiantuntijan opetus, ryhmätyö tai lukeminen (Kupias 2001,20).

”Kuuntelemalla, tietoa etsimällä, kriittisesti ajattelemalla”

”lukemalla ja kuuntelemalla, tekemällä muistiinpanoja”

”Ryhmätyöt hyviä ainakin”

Aktiivisen ja kokeilevan toiminnan vaiheen tarkoitus on testata malleja sekä kokemuksista, pohdinnoista ja teorioista tehtyjä päätelmiä käytännössä.

Tässä vaiheessa muutetaan asioita. Tietoa sovelletaan käytäntöön esimerkiksi case-tapausten, harjoitusten ja työssäoppimisen avulla (Kupias 2001, 16-25). Aktiivisen toiminnan vaihe voi toteutua myös projektin muodossa, missä opiskeltavaa asiaa testataan muodollisen oppimistilanteen ulkopuolella ilmiön autenttisessa ympäristössä.

”Teoriatiedon syventäminen toiminnan kautta on minulle hyvä tapa oppia”

”Projektityöskentelyn avulla.”

”mieltimällä oikeita case-harjoituksia”

MERKITTÄVIMMÄT OPPIMISKOKEMUKSET OPISKELUJEN AIKANA

YAMK-opiskelijoiden merkittävimmät oppimiskokemukset opiskelujen aikana ryhmittivät vahvasti kolmen teeman alle. Nämä teemat olivat *uudenlainen asenne, verkostoituminen ja oman ammattiosaamisen syventyminen*.

Vahvimmin opiskelijoiden vastauksista nousi esille ylemmän AMK-tutkinnon mukaan tuoma uudenlainen asenne ja uudet näkökulmat, uudenlainen tapa toimia.

”Oman osaamisen ja selvittämiskyvykkyyden oivaltaminen”

”Aina on olemassa uusia näkökulmia”

”Itsevarmuus, positiivisuus ja oma-aloitteisuus”

Merkittävin oppimiskokemus opiskelujen aikana liittyi monille myös verkostoitumiseen, monialaisuuteen ja tiimityöskentelyyn.

”verkostoituminen luokkakavereiden kanssa”

”Tiimityöskentely ja moniammatillisuuden hyödyntäminen”

Vastauksissa nousi esille myös oman ammattiosaamisen syventyminen merkittävimpana oppimiskokemuksena. Näitä kuvattiin omaan substanssiin liittyvin asiakokonaisuuksin kuten esimerkiksi palvelumuotoilu, kokonaisarkkitehtuuri-ajattelu, konenäkölaitteiden toiminta sekä liikeidea ja liiketoimintasuunnittelu.

MITÄ MASTERS' CONFERENCE OPETTI?

Masters' Conferencen palautteessa opiskelijat antoivat eniten kiitosta *monialaisesta yhdessä tekemisestä, joka oli määrätietoista, avointa ja sallivaa*. Se oli monille osallistujille konferenssin tärkein anti.

Osallistujat kokivat saaneensa rohkeutta ajatella innovatiivisesti ja rohkeutta kokeilla uusia ideoita. Seminaarin antina koettiin myös itsevarmuuden lisääntyminen ja lisääntynyt luottamus omiin ajatuksiin.

”Valtaosan negatiivisesta positiiviseksi tosiasioiden kautta-ideologia voisi olla oman oppimiseni tavoitteena”

”Sen miten eri ammattiryhmien henkilöitä voi käyttää työn kehittämisessä.”

Omaan työyhteisöön haluttiin konferenssista viedä mukana rohkeus ja sallivuus ja niiden yhteys innovointiin. Lisäksi kannustaminen, positiivisen asenteen ja motivaation tärkeys haluttiin saada elämään myös omassa työyhteisössä. Ajatus sekoittaa myös omassa työyhteisössä eri alojen edustajia ideoimaan keskenään oli myös herännyt osallistujien mielessä. Yhteistyötä toisaalta eri ammattiryhmien välillä ja toisaalta koulutuksen ja työelämän välillä aiottiin lisätä.

”työelämän ja koulutuksen yhteispelin tärkeyden”

”Oli hyvä nähdä, että jos vähän keskittyy, innovaatioita syntyy. Joskus jopa hyviä.”

Kaiken kaikkiaan kyselyyn saamamme vastaukset vakuuttivat meidät siitä, että oppiminen ylemmissä ammattikorkeakoulututkinnoissa rakentuu vahvasti aiemmin koetun ja opitun varaan. Opiskelijat kaipaavat tutkimuksellisuuden mukanaan tuomia uusia näkökulmia, teorioiden mukanaan tuomia ratkaisuja, joita he voivat koetella käytännön työtilanteissa. Verkostoitumisen ja monialaisuuden merkitys kirkastuu myös jo opintojen aikana.

Seuraava mahdollisuus oppia monialaisesti tarjoutuu TAMKin ylemmän tutkinnon opiskelijoille ja kaikille asiasta kiinnostuneille 13.5.2016, jolloin järjestetään seuraava Masters’ Conference aiheena Tulevaisuuden johtaminen.

LÄHTEET

Kolb D. A. 1984. *Experiental learning: Experience as a source of learning and developement*. Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Kupias P. 2001. *Oppia opetusmenetelmistä*. Educa-instituutti Oy. Helsinki.

Leppilampi A. & Piekkari U. 1998. *Terve, terve! Opitaan yhdessä oppimisen ja elämän taitoja*. Kukkila. Salpausselän kirjapaino.

Masters’ Conference esitykset ovat videotallenteina nähtävissä osoitteessa <http://alumni.tamk.fi/masters-conference/>

Kirjoittajakuvaus

Merja Sinkkonen, Hyvinvointi- ja sosiaalipalvelut; sosionomi (ylempi AMK) –koulutus, merja.sinkkonen@tamk.fi, YAMK-koulutuspäällikkö, yliopettaja (sosiaalialan johtaminen)

Annukka Tapani, Ammatillisen koulutuksen kehittäminen, annukka.tapani@tamk.fi, yliopettaja, ammatillinen opettajankoulutus

ⁱ Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen yliopisto tähtäävät yhdessä uudenlaisen korkeakoulun rakentamiseen. Uuden, monialaisen ja kansainvälisen tason korkeakoulun tarkoituksena on vastata tutkimuksen ja opetuksen keinoin yhteiskunnan, elinkeinoelämän ja työelämän tarpeisiin.